

نام و نام خانوادگی:

مقطع و رشته: دهم مشترک

نام پدر:

شماره داوطلب:

تعداد صفحه سؤال: ۴ صفحه

جمهوری اسلامی ایران

اداره ی کل آموزش و پرورش شهر تهران

اداره ی آموزش و پرورش شهر تهران منطقه ۶ تهران

دبیرستان غیردولتی پسرانه سرای دانش واحد حافظ

امتحانات نیمسال اول سال تحصیلی ۱۴۰۵ - ۱۴۰۴

 www.sarayedanesh.com

۰۲۱-۷۹۳۶

نام درس: ادبیات فارسی
نام دبیر: آقای یوسفی
تاریخ امتحان: ۱۴۰۴/۱۰/۲۰
ساعت امتحان: ۸:۰۰ صبح / عصر
مدت امتحان: ۷۵ دقیقه

محل مهر و امضاء مدیر		نمره به عدد:	نمره به حروف:
		نمره تجدید نظر به عدد:	نمره به حروف:
		نام دبیر:	تاریخ و امضاء:
ردیف	سؤالات		نمره
	قلمرو زبانی ۷ نمره		
۱/۵	در عبارات و اشعار زیر معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. الف) فروغِ رویت اندازی سوی خاک ب) در حُضیض هم می‌توان عزیز بود. ج) هر چیز و همه چیز را در کاینات به دو پاره کرد. د) بگذارد که شوخ از خود باز کنیم. ه) مردی اهل بود و فضل داشت.		۱
۰/۵	املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) ای شیخ آمده‌ام تا از (اصرار / اسرار) حق چیزی با من نمایی. ب) هر که داد از خویشتن بدهد، از داور (مستغنی / مستقنی) باشد.		۲
۱	غلط املايي در هر عبارت را پیدا و اصلاح کنید. الف) در آب حیاط تن‌ها بود و در قرآن حیات دل‌ها. ب) که مردنی چنان، قبطه‌ی بزرگ زندگانی شد.		۳
۱	زمان افعال زیر را مشخص کنید. الف) شنیده‌بودی ب) دارد می‌آید ج) خواهد گفت د) داشت می‌رفت		۴
صفحه ی ۱ از ۴			

۵	در عبارات زیر رابطه‌های معنایی را مشخص کنید. (ترادف-تضاد-تناسب)	الف) دولت - محنت ب) طرب - شادی ج) شیران - سگان	۱
۶	نقش‌های دستوری در عبارات زیر را مشخص کنید. الف) <u>درست</u> ، همین موقع بهمن به دنبالش توی اتاق آمد. ب) در مملکت <u>چو</u> غرّش شیران گذشت و رفت / این عوعو سگان شما نیز بگذرد		۱
۷	در عبارات زیر کدام جمله حذف شده نوع حذف را مشخص کنید. الف) به وقت نومیدی امیدوارتر باش و نومیدی را در امید، بسته دان و امید را در نومیدی. ب) زیرا که او نیکو خو، بهتر هزار بار از نیکو رو.		۰/۵
۸	<u>را</u> در هر عبارت زیر چه نقشی دارد. الف) او <u>را</u> ابوالفتح می گفتند. ب) او <u>را</u> با وزیر صحبتی بودی.		۰/۵
قلمرو ادبی ۵ نمره			
۹	شعر حفظی. الف) / به علی شناختم من به خدا قسم خدا را ب) به جز از علی که گوید به پسر که قاتل من /		۰/۵
۱۰	کتاب الهی‌نامه اثر کدام شاعر است و قالب شعری آن چیست؟		۰/۵
۱۱	کدام آرایه‌ی ادبی در عبارت زیر به کار گرفته شده است؟ فقط باد بود که بیکار توی درخت‌ها نشسته بود.		۰/۲۵
صفحه ی ۲ از ۴			

۰/۷۵	در بیت زیر <u>آرایه‌های جناس (و نوع آن) و تناسب</u> را مشخص کنید. سر و زر و دل و جانم فدای آن یاری / که حق صحبت مهر و وفا نگه دارد	۱۲
۱	<u>آرایه‌ی کنایه</u> را در ابیات زیر بیابید و بگویید هر کدام کنایه از چه چیزی هستند. الف) کلاه از سر کودک عقل می‌افتد ب) و این مرد پارسی هم دست تنگ بود و وسعتی نداشت.	۱۳
۱	در عبارت زیر یک <u>تشبیه</u> وجود دارد، <u>مشبه، مشبه‌به، ادات تشبیه و وجه شبه</u> را مشخص کنید. بدان که قرآن مانند است به بهشت جاودان؛ در بهشت از هزارگونه نعمت است و در قرآن از هزارگونه حکمت.	۱۴
۰/۵	در بیت <u>بادی که در زمانه بسی شمع‌ها بکشت</u> کدام کلمه استعاره است. (یک مورد کافی است).	۱۵
۰/۵	<u>آرایه‌ی بکار رفته</u> در عبارت زیر را بیان کنید. درختان را دوست می‌دارم / که به احترام تو قیام کرده‌اند	۱۶
قلمرو فکری ۸ نمره		
۴	معنی هر یک از موارد زیر را به نثر روان بنویسید. الف) گشت یکی چشمه ز سنگی جدا / غلغله‌زن، چهره‌نما، تیزپا ب) آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام / بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد د) چو گفتمش که دلم را نگاه دار، چه گفت؟ / ز دست بنده چه خیزد، خدا نگه دارد ن) دوش مرغی به صبح می‌نالید / عقل و صبرم ببرد و طاقت و هوش و) مرا در فضل مرتبه‌ای است زیادت. ه) چون از در، دررفتیم، گرمابه‌دان و هر که آنجا بود، همه بر پای خاسته‌بودند و نمی‌نشستند. ی) موشی بگرفتند و در حقّه کردند و سر حقّه محکم کردند.	۱۷
صفحه ی ۳ از ۴		

۱۸	ناصر خسرو در متن سفر به بصره بدنبال بیان کدام مفهوم در باب سختی‌ها و مشکلات زندگی است؟	۱
۱۹	کدام مصرع از بیت زیر تضمین از شعری از سعدی است. منظور از آرایه‌ی تضمین را هم بیان کنید. حدیث دوست نگویم مگر به حضرت دوست / که آشنا سخن آشنا نگه دارد	۰/۵
۲۰	دو عبارت زیر یک مفهوم را می‌رسانند. آن مفهوم را بیان کنید. الف) به آن کس گوی که او تیمار غم و شادی تو دارد. ب) هر آن که جانب اهل وفا نگه دارد / خدایش در همه حال از بلا نگه دارد	۰/۵
۲۱	ویژگی‌های شعر سپید را بیان کنید و یک مورد را از کتاب مثال بزنید.	۱
۲۲	شعر مهر و وفا از حافظ در کدام گونه‌ی ادبی قرار می‌گیرد؟ هدف از این گونه را بیان کنید.	۱
صفحه ی ۴ از ۴		

جمع بارم : ۲۰ نمره

اداره ی کل آموزش و پرورش شهر تهران
اداره ی آموزش و پرورش شهر تهران منطقه ۶ تهران
دبیرستان غیر دولتی پسرانه سرای دانش واحدحافظ
کلید سؤالات نیمسال اول سال تحصیلی ۱۴۰۵-۱۴۰۴

www.sarayedanesh.com

نام درس: ادبیات فارسی دهم
نام دبیر: آقای یوسفی
تاریخ امتحان: ۱۴۰۴/۱۰/۲۰
ساعت امتحان: ۸:۰۰ صبح / عصر
مدت امتحان: دقیقه

ردیف	راهنمای تصحیح	محل مهر یا امضاء مدیر
قلمرو زبانی ۷ نمره		
۱	در عبارات و اشعار زیر معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. الف) فروغ رویت اندازی سوی خاک = روشنایی، پرتو ب) در حُضیض هم می‌توان عزیز بود. = پایین‌ترین نقطه، پست‌ترین درجه ج) هر چیز و همه چیز را در کاینات به دو پاره کرد. = جهان هستی، عالم د) بگذارد که شوخ از خود باز کنیم. = چرک، کثیفی ه) مردی اهل بود و فضل داشت. = شایسته، دارای فضل	
۲	املاي درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) ای شیخ آمده‌ام تا از (اصرار/ اسرار ص) حق چیزی با من نمایی. ب) هر که داد از خویشتن بدهد، از داور (مستغنی ص/ مستقنی) باشد.	
۳	غلط املایی در هر عبارت را پیدا و اصلاح کنید. الف) در آب حیات-حیات تن‌ها بود و در قرآن حیات دل‌ها. ب) که مردنی چنان، قبطه‌ی=غبطه بزرگ زندگانی شد.	
۴	زمان افعال زیر را مشخص کنید. الف) شنیده‌بودی=ماضی بعید ب) دارد می‌آید=مضارع استمرای ج) خواهد گفت=آینده د) داشت می‌رفت=ماضی استمراری	
۵	در عبارات زیر رابطه‌های معنایی را مشخص کنید. ترادف-تضاد-تناسب الف) دولت - محنت = تضاد ب) طرب - شادی = ترادف ج) شیران - سگان = تناسب	
۶	نقش‌های دستوری در عبارات زیر را مشخص کنید. الف) <u>درست</u>، همین موقع بهمن به دنبالش توی اتاق آمد. = قید ب) در ممکلت <u>چو</u> غرّش شیران گذشت و رفت / این عوعو سگان شما نیز بگذرد = پیوند وابسته‌ساز	

۷	در عبارات زیر کدام جمله حذف شده. نوع حذف را مشخص کنید. الف) به وقت نومیدی امیدوارتر باش و نومیدی را در امید، بسته دان و امید را در نومیدی. = بسته‌دان، حذف به قرینه‌ی لفظی ب) زیرا که او نیکو خو، بهتر هزار بار از نیکو رو. = است، حذف به قرینه‌ی معنایی
۸	را در هر عبارت زیر چه نقشی دارد. الف) او را ابوالفتح می گفتند. = به او، حرف اضافه ب) او را با وزیر صحبتی بودی. = برای او، حرف اضافه
قلمرو ادبی ۵ نمره	
۹	شعر حفظی. الف) دل اگر خدا شناسی، همه در رخ علی بین / به علی شناختم من به خدا قسم خدا را ب) به جز از علی که گوید به پسر که قاتل من / چو اسیر توست اکنون، به اسیر کن مدارا؟
۱۰	کتاب الهی‌نامه اثر کدام شاعر است و قالب شعری آن چیست؟ عطار نیشابوری، مثنوی
۱۱	کدام آرایه‌ی ادبی در عبارت زیر به کار گرفته شده است؟ تشخیص فقط باد بود که بیکار توی درخت‌ها نشسته بود.
۱۲	در بیت زیر آرایه‌های جناس (و نوع آن) و تناسب را مشخص کنید. سر و زر و دل و جانم فدای آن یاری / که حق صحبت مهر و وفا نگه دارد = سر و زر، جناس ناقص یا افتراقی – تناسب بین مهر و وفا، جان و دل، سر و دل
۱۳	آرایه‌ی کنایه را در ابیات زیر بیابید و بگویید هر کدام کنایه از چه چیزی هستند. الف) کلاه از سر کودک عقل می افتد = حیرت شدید ب) و این مرد پارسی هم دست تنگ بود و وسعتی نداشت. = دست تنگ کنایه از فقیر
۱۴	در عبارت زیر یک تشبیه وجود دارد، مشبه، مشبه‌به، ادات تشبیه و وجه شبه را مشخص کنید. بدان که قرآن مانند است به بهشت جاودان؛ در بهشت از هزارگونه نعمت است و در قرآن از هزارگونه حکمت. مشبه، ادات تشبیه، مشبه‌به، وجه شبه
۱۵	در بیت بادی که در زمانه بسی شمع‌ها بکشت کدام کلمه استعاره است. (یک مورد کافی است). باد = مرگ ، شمع = عمر

۱۶	آرایه‌ی بکار رفته در عبارت زیر را بیان کنید. درختان را دوست می‌دارم / که به احترام تو قیام کرده‌اند = حسن تعلیل
قلمرو فکری ۸ نمره	
۱۷	معنی هر یک از موارد زیر را به نثر روان بنویسید. الف) گشت یکی چشمه ز سنگی جدا / غلغله‌زن، چهره‌نما، تیزپا چشمه‌ای از سنگی پر سر و صدا و پرخروش و سریع جدا شد ب) آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام / بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد مرگ که نسیب همه می‌شود، به سراغ شما هم خواهد آمد. د) چو گفتمش که دلم را نگاه دار، چه گفت؟ / ز دست بنده چه خیزد، خدا نگه دارد وقتی به او گفتم که با من مهربان باش، گفت از من کاری بر نمی‌آید و به خدا واگذارش کرد ن) دوش مرغی به صبح می‌نالید / عقل و صبرم ببرد و طاقت و هوش دیشب پرنده‌ای تا صبح عبادت می‌کرد و مرا بی‌خواب و بی‌طاقت کرد و) مرا در فضل مرتبه‌ای است زیادت. من در دانش دارای رتبه‌ای عالی هستم. ه) چون از در، دررفتیم، گرمابه‌دان و هر که آنجا بود، همه بر پای خاسته‌بودند و نمی‌نشستند. وقتی از در وارد شدیم، گرمابه‌دان و هر کسی که آنجا بود، بلند شدند و نمی‌نشستند. ی) موشی بگرفتند و در حقه کردند و سر حقه محکم کردند. موشی را گرفتند و در جعبه‌ای کردند و در آن جعبه را محکم بستند.
۱۸	ناصر خسرو در متن سفر به بصره بدنبال بیان کدام مفهوم در باب سختی‌ها و مشکلات زندگی است؟ سختی و آسانی همیشه در زندگی هست و به وقتی سختی نباید ناامید شد.
۱۹	کدام مصرع از بیت زیر تضمین از شعری از سعدی است. منظور از آرایه‌ی تضمین را هم بیان کنید. حدیث دوست نگویم مگر به حضرت دوست / که آشنا سخن آشنا نگه دارد مصرع اول، استفاده‌ی مستقیم از اثری دیگر در متن خود
۲۰	دو عبارت زیر یک مفهوم را می‌رسانند. آن مفهوم را بیان کنید. = رازداری و حفظ وفا الف) به آن کس گوی که او تیمار غم و شادی تو دارد. ب) هر آن که جانب اهل وفا نگه دارد / خداهش در همه حال از بلا نگه دارد

۲۱	ویژگی‌های شعر سپید را بیان کنید و یک مورد را از کتاب مثال بزنید. آهنگ دارد اما وزن عروضی ندارد، جای قافیه در آن مشخص نیست. مثل شعر پاسداری از حقیقت
۲۲	شعر مهر و وفا از حافظ در کدام گونه‌ی ادبی قرار می‌گیرد؟ هدف از این گونه را بیان کنید. ادبیات غنایی، بیان احساسات و حالات شاعر
جمع بارم : ۲۰ نمره	نام و نام خانوادگی مصحح : امضاء: